

A nemzetközi környezet megváltozása és az európai integrációs folyamatokba való bekapcsolódás elindított egy szociális tanulási folyamatot is. Habár a szervezett bűnözés és a félkatonai szervezetek még mindig jelentős kockázatot képviselnek a regionális stabilitásra nézve, a politikai elit már elfogadott bizonyos normákat, például a konfliktusok békés megoldására való törekvést. A folyamat azonban nem zárult le: míg egyes felek között helyreállt a bizalom, más országok továbbra is ellenségesen viselkednek egymással szemben.

A biztonsági közösség létrehozása nem rövid távú folyamat. Komplex belső és külső fejlődés eredménye, és egyben a 90-es évek kudarcba fulladt fegyveres konfliktusainak egyenes következménye. Mivel a Nagy-Szerbia, a Nagy-Horvátország és a Nagy-Albánia megalakítására vonatkozó tervek kútba estek, fontosabbá vált a hosszú távú térségi együttműködés. Ennek a közösségnek a létrejötte nemcsak azért kívánatos, mert jobb a békés konfliktusmegoldás, mint a háború, hanem mert a nemzetközi szereplők is aktívan ezt támogatják. A volt jugoszláv államok egyik legfőbb jellemzője az, hogy össze vannak kötve egymással: mindenki figyel mindenkit. Ezért is van akkora szükség az európai elkötelezettségre a régió iránt. Az Európai Unió kihátrálása akár a bizonytalanság és az erőszak visszatérését is eredményezhetné, mivel a politikai elitnek már nem kellene elszámolnia tetteivel, és elvesztené lelkesedését a reformok iránt. Ezáltal pedig veszélybe kerülne a kialakulófélben lévő biztonsági közösség is.

Pethő-Szirmai Judit

Görögország 2012-ben: két előrehozott parlamenti választás és az államadósság-válság kezelése

Auernheimer, Gustav: Griechenland. Zwei Wahlen im Zeichen der Krise - Ergebnisse, Hintergründe und Folgen. = Südosteuropa. 60. Jg. 2012. No. 3. 303-320. p.

A konzervatív Új Demokrácia párt és a Pánhellén Szocialista Mozgalom (PASZOK) már megszokott politikai váltógazdálkodása során, a 2009 végén kormányra került J. Papandreu vezette szocialistáknak kel-

lett szembesülniük a régóta kísértő görög államadósság-válság kritikus elhatalmasodásával, melynek eredményes kezelése az ország lehetőségeit végképp meghaladta. Az Európai Bizottság adatai szerint 15,4 %-ra nőtt a GDP-arányos államháztartási hiány, ami egyenlő az államadósság 126,8 százalékával. A görög államadósságot a nagy nemzetközi hitelminősítő intézetek hamarosan le is minősítették. A fenyegető államcsőd elhárítása érdekében nehéz tárgyalások és egyeztetések során zöld utat nyert az EU és a Nemzetközi Valutaalap pénzügyi mentőcsomag-terve 110 milliárd eurós nagyságrendben (2011). A hitelezők az államadósság-válság hosszabb távon kielégítő megoldása érdekében szigorú államháztartási konszolidációs programot szabtak feltételül, a régóta halogatott szerkezeti reformok elindítását és végigvitelét 2014-ig. A reformok főbb tételei: a kiterjedt feketegazdaság kifehérítése, a burjánzó korrupció leküzdése, a különböző szektorokat behálózó állami tulajdonrész szűkítése, és legfőképp a kiadási megszorítások foganatosítása a közzférában, illetve az államigazgatásban. A társadalmi elégedetlenség és a politika iránti bizalomvesztés jegyében már jó ideje menetrendszerűen folytatódó tömegtiltakozások újabb hulláma azonban félresöpörte a kormányt, amely kénytelen volt átadnia a helyét egy ügyvezető átmeneti kormánynak (miniszterelnök: L. Papadimosz), hogy az a következő évre kiírandó előrehozott választásokat előkészíthesse.

*

A 2012. május 6-i előrehozott választásokkal valóságos földcsuszamlás következett be: jelentősen visszaszorult a két nagy, egyensúlyképes váltópárt, és az általuk hagyott űrt különböző periférikus vagy újként jelentkező jobb- és baloldali szélsőségek töltötték ki. A jobboldalon, ha csak 7%-on is, de megjelent az előzőleg parlamenten kívüli, eléggé rosvott múltú, bevándorló ellenes és neonácinak mondott Arany Hajnal. A szétcsúszó, heterogén képlet kifejezésre juttatta a választók elégedetlenségét a politika addigi válságkezelésével. Fény derült a választók teljes dezorientáltságára is, amit a zavaros eredmény mellett a korábban 80% körüli választási részvétel megcsappanása (65%) jelzett. A diffúzió kifejezésre jutott már abban, hogy a bejutási küszöb (3%) alatt szereplő kis pártok között oszlott meg a szavazatok 19%-a. Az Új Demokrá-

cia a maga szerény 19%-ával, amit a még oly csekély különbség esetén is hozzájáró plusz 50 képviselői hely emelt feljebb, nyerni tudott. Ám a második helyen, 17%-kal, a radikális bal szövetség, a SZIRIZA futott be. A valós egyeztetésekre nézve kedvezőtlen talajon végül nem sikerült kormányt alakítania sem az Új Demokrácia pártnak (melynek az ellenzéki pozícióból, korábban éppen általa nem támogatott hitel-ügylet rep- ríze (újabb 130 md. euro) szakadt a nyakába), sem – második lépésben – a SZIRIZÁ-nak, amely kész lett volna akár összeakasztani a tengelyt Brüsszellel és Berlinnel. Így új választások kiírására került sor.

Az új választások június 17-én – immár a szavazók egy józanabb, stabilizációt kívánó, noha továbbra is alacsony részvételével (62%) – „használhatóbb” eredményeket hoztak. A mezőny koncentráltabbá vált. Az Új Demokrácia valamivel biztosabb fölényt szerzett 29,7%-kal a szintén gyarapodó SZIRIZÁ-val (25,3%) szemben. A kisebb pártok most inkább a helyükre kerültek 10% alatti szereplésükkel. A PASZOK is tartósította leszakadását a maga 12,3%-ával. A választók a küszöb alatti erőket ezúttal csak 6% erejéig preferálták. A Szamaraszszal az élén az Új Demokráciának végül sikerült koalíciót kötnie a PASZOK-kal és a Demokratikus Baloldallal (DIMAR), bár ez elég törékenynek látszik a SZIRIZA erős és radikális ellenzékével szemben. Az összefogás súlyát a résztvevők a „nemzeti felelősség kormánya” szlogenjével próbálták jelezni. Ugyanakkor már az elvben felvállalt reformtételük revízióját tervezgették – a konszolidáció határidejének kitolásával kezdve.

*

A stabilitást egy ideje immáron nélkülöző kormányok kénytelen-kelletlen a „Szküllá és Kharübdisz” között navigálnak, más képpel: a „melyik ujjukat harapják?” kérdéssel állnak szemközt. Maga az államközösség is minden tőle telhető eszközt igyekszik bevetni a görög csőd bekövetkezése ellenében, amely akár az euróövezet felborulásával is fenyegethet, a struktúraváltást illető elvárásban azonban nem engedhet. Emiatt a tömeghangulat már az európai központok ellen fordul. Az adott körülmények között mindkét fél az apró lépések rendkívüli türelmet és körültekintést igénylő metodikájára kényszerül, s csak fokozatos előbbre jutást remélhet az improduktív görögországi struktúrák, főképp a túldi-

menzionált, elkényelmesedett apparátus lebontásában és átalakításában, bizonyos „szerzett jogok”, parttalanná vált elvárások megnyirbálásában. Görög oldalról minden tekintetben történeti gyökerű nehézségekről van szó (kései modernizáció, félperifériális fejlődés, állami túlsúly, gyenge munkahatékonyság, régi adósságterhek). Leküzdésük felér a társadalom egész mentalitásának átformálásával. De magába kell néznie Brüsszellek is: mi mindent engedett el Athénnek eleve az euró bevezetése során (2001) a pénzügyi kompatibilitással összefüggésben?

A felemás belső válságkezelés menetét illetően említést érdemelnek a két hagyományos nagypártra jellemző ineffektív, merev pártstruktúrák is, melyek elősegítik a bázistól elszakadó párthierarchiák öncélú politizálását, a parlamenti frakciók elidegenedését a pártvezetéstől.

A közlemény egyébként kevésbé rendszerezett eszmefuttatást formázó bevezetés a folyóiratszám tematikus blokkjához, amely hat önálló tanulmányban a görög válság különböző aspektusait járja körül.

Komáromi Sándor